

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Digitální učební materiál

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.5.00/34.0527

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60
České Budějovice

Název materiálu: Nemoc jako zátěžová situace – pracovní list

Autor materiálu: Mgr. Sosnová Daniela

Datum (období) vytvoření: 17. 1. 2013

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Tematická oblast: Psychologie osobnosti a náročné životní situace

Sada: PS3

Číslo DUM: 08

Předmět, ročník: Psychologie, 4. ročník

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 19. 4. 2013, 26. 4. 2013 Třída: ZDA 4. A Ověřující učitel: PhDr. Ivanková Jitka

Popis způsobu použití materiálu ve výuce:

Pracovním listem je vhodné navázat na výklad daného tématu v předcházející hodině. Je určen žákům pro individuální procvičení probíraného učiva, navazuje na výklad daného tématu a stává se součástí samostatné přípravy. Pracovní list žáci zpracovávají samostatně a následně je vhodné provést rozbor úloh společně s učitelem. Žáci tak získají zpětnou vazbu. Materiál využívá problémových úloh, se snahou zapojit vlastní prožitky a osobní zkušenosti.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

PRACOVNÍ LIST

Kapitola: Psychologie osobnosti a náročné životní situace

Téma: Nemoc jako zátěžová situace

Úkol č. 1:

Vyjádření pocitů zdravého člověka.

Co pro nás znamená pojem „být zdravý/á“? Pracujte individuálně.

Zamyslete se nad tím, co pro vás osobně znamená „být zdravý/á“. Volné asociace zapište.

1. Když se cítím zdravý/á tak (mohu, dělám, dokážu, cítím se apod.):

1.	5.
2.	6.
3.	7.
4.	8.

2. Vezměte barevnou tužku nebo fix.

Činnosti a pocity, které vnímáte jako pozitivní podtrhněte **modře**, ty co posoudíte jako negativní, tak **červeně**.

obr. č. 1

Úkol č. 2:

Zhodnotit vlastní pocity při nemoci.

Pracujte individuálně.

Vzpomeňte si na situaci, kdy jste se necítil/a zdravý/á (např. týdenní viróza, angína, podvrknutí kotníku, zánět středouši).

1. Napište, co se změnilo oproti stavu pocíťovaného jako „zdraví“? (musel jsem, nesměl jsem, cítil jsem)

1.	5.
2.	6.
3.	7.
4.	8.

2. Vezměte barevnou tužku nebo fix. Činnosti a pocity, které vnímáte jako pozitivní podtrhněte **modře**, ty co posoudíte jako negativní, tak **červeně**.

obr. č. 2

Úkol č. 3:

Ujasnit pojem zdraví jako celospolečenský význam.

Doplňte následující věty tak, jak vás volně napadnou.

1. Pro mě osobně zdraví znamená .....
2. Podle médií je zdraví chápáno jako .....
3. Pro lékaře může zdraví znamenat .....

Úkol č. 4:

Umět pochopit rozdíly v přijetí nemoci a zdraví.

Porovnejte „přínosy a ztráty“ nemoci (poměr **modrých** a **červených** odpovědí z předcházejících úkolů) a zvažte:

- a) Lze nemoc jednoznačně hodnotit negativně?

.....

- b) Nemoc mi spíše „dává, nebo bere“ (převažují „zisky nebo ztráty“)?

Do levého sloupce napište to, co si myslíte, že nemoc dává.

Do pravého sloupce se pokuste vysvětlit to, co nemoc bere.

+ /zisk/	-/ztráta/

Úkol č. 5:

Pochopit rozdíl v přijetí nemoci u různých věkových a sociálních skupin.

Míra poškození - nemoci je vnímána individuálně. Například, co znamená ztráta vlasů pro muže nebo ženu, jak na sdělení nemoci může reagovat matka početné rodiny...

1. Vymyslete jeden zdravotní problém a napište, jak ho mohou vnímat odlišně lidé např. z hlediska profese, věku, pohlaví, sociálních rolí apod.

Pracujte individuálně.

Přemýšlejte v širších souvislostech - myslete na různé zdravotní problémy, odlišné věkové skupiny...

	Problém:	Přístup k problému:
Muž pravidelně vyjíždějící do zahraničí:		
Student vysoké školy:		
Starý člověk žijící na samotě:		
Malé dítě:		

Úkol č. 6:

Uvědomit si reakci nemocného na zátěžovou situaci.

Ne vždy bývá reakce a adaptace nemocného na nemoc v souladu s očekáváním zdravotníků, stejně jako členů rodiny, přátel a spolupracovníků.

Adaptační proces na nemoc probíhá v určitých fázích. U jednotlivých fází uveďte:

1. Jak se bude chovat pacient?
2. Jaké problémy se mohou objevit při jeho ošetřování?

	1. fáze - “výkřik”, emoční reakce, afekt
projevy:	
problémy:	

	2. fáze - popření
projevy:	
problémy:	

	3. fáze – intruze - vtíravé myšlenky, noční můry
projevy:	
problémy:	

	4. fáze – vyrovnání - adaptace, hledání nové cesty
projevy:	
problémy:	

	5. fáze - přijetí, smíření se
projevy:	
problémy:	

Úkol č. 7:

Poznat odlišné druhy přístupů pacienta k onemocnění v praxi:

Písemně vyjádřete odpovědi na otázky:

U uvedených situací rozhodněte, jaký postoj zaujal nemocný ke svému onemocnění:

1. Nemocný s hypertenzí říká: „**Nic mě nebolí, to nebude tak hrozné.**“

Postoj: .....

2. Nemocný, který nemá žádné potíže ani příznaky onemocnění se **opakovaně vyžaduje vyšetření a obává se nádorového onemocnění.**

Postoj: .....

3. Nemocný **si vymýšlí své potíže**, aby získal delší pracovní neschopnost.

Postoj: .....

4. Nemocný **sklepává teploměr** s naměřenou vysokou teplotou, protože chce být propuštěn do domácího ošetření.

Postoj: .....

5. Dítě **kladně oceňuje** přítomnost, zájem, čas a péči rodičů, **je-li nemocné**.

Postoj: .....

6. Pacient se neustále sleduje, banálními příznakům připisuje velkou důležitost. **Věří, že je nemocný a trápí se tím.**

Postoj: .....

7. Pacient **dodržuje pokyny lékaře a usiluje o brzké uzdravení.**

Postoj: .....

8. Pacient **uvádí, že trpí** „nesnesitelnou“ bolestí hlavy. Jeho chování, mimika **sdělení neodpovídají**, chybí psychosomatické doprovodné projevy.

Postoj: .....

Úkol č. 8:

Poznat soubor negativních faktorů, jež působí na nemocného v průběhu dlouhodobého pobytu v lůžkovém zařízení.

1. Napište co nejvíce možností, jakým způsobem můžete bránit vzniku hospitalismu v nemocnici u:

a) čtyřletého dítěte:

1.	4.
2.	5.
3.	6.

b) u osmdesátiletého imobilního nemocného:

1.	4.
2.	5.
3.	6.

2. Podtrhněte, které tyto aktivity skutečně provádíte v rámci odborné praxe.

obr. č. 3

3. Zvažte, proč se vám nedaří nebo, co vám brání uskutečňovat ostatní preventivní opatření:

.....

.....

.....

Vyhodnocení pracovního listu

Správné řešení úkolu č. 1, 2, 3: žáci doplní následující věty tak, jak je volně napadnou

Správné řešení úkolu č. 4, 5, 6, 8: žáci napíší individuální názory

Správné řešení úkolu č. 7:

1. Nemocný s hypertenzí říká: „Nic mě nebolí, to nebude tak hrozné.“
BAGATELIZUJÍCÍ - pacient podceňuje příznaky a vyhýbá se léčbě a ošetření.
2. Nemocný, který nemá žádné potíže ani příznaky onemocnění se opakovaně vyžaduje vyšetření a obává se nádorového onemocnění.
NOZOFOBNIÍ - pacient trpí strachem z nemoci.
3. Nemocný si vymýšlí své potíže, aby získal delší pracovní neschopnost.
ÚČELOVÝ- pacient skrze onemocnění chce něco získat, setkáváme se s agravací (zveličováním) příznaků a ze simulací - předstíráním nemoci.
4. Nemocný sklepává teploměr s naměřenou vysokou teplotou, protože chce být propuštěn do domácího ošetření.
REPUDIACNÍ - pacient tzv. odhazuje nemoc, neztotožňuje se s rolí pacienta.
5. Dítě kladně oceňuje přítomnost, zájem, čas a péči rodičů, je-li nemocné.
NOZOFILNÍ- pacient nachází zalíbení v nemoci, a péči o jeho osobu.
6. Pacient se neustále sleduje, banálními příznakům připisuje velkou důležitost. Věří, že je nemocný a trápí se tím.
HYPOCHONDRICKÝ- pacient se sleduje, ve všem vidí příznaky závažných chorob, nemoc nevnímá jako ohrožení, nebojuje s ní, spíše se lituje.
7. Pacient dodržuje pokyny lékaře a usiluje o brzké uzdravení.
NORMÁLNÍ- pacient spolupracuje a zapojuje se aktivně do léčebného režimu.
8. Pacient uvádí, že trpí „nesnesitelnou“ bolestí hlavy. Jeho chování, mimika sdělení neodpovídají, chybí psychosomatické doprovodné projevy.
ÚČELOVÝ- pacient skrze onemocnění chce něco získat, setkáváme se s agravací (zveličováním) příznaků a ze simulací - předstíráním nemoci.

Seznam obrázků:

obr. č. 1, 2, 3 - <http://office.microsoft.com> [cit. 2013 - 1 -17].